

**Milieueffectrapportage bestemmingsplan
Bûtengebied Dongeradeel
Notitie Reikwijdte en Detailniveau**

projectnr. 244413
revisie 2.1
29 maart 2012

Opdrachtgever

Gemeente Dongeradeel
Afdeling Ontwikkeling
Postbus 1
9100 AA Dokkum

datum vrijgave
29 maart 2012

beschrijving revisie 2.1
definitief vóór raadpleging

goedkeuring
J. van Belle

vrijgave
J. van Belle

Projectgroep bestaande uit:

Ruimtelijke Ordening

Tekstbijdragen:

Jan van Belle

René Verhagen

Datum van uitgave:

29 maart 2012

Contactadres:

Tolhuisweg 57

8443 DV Heerenveen

Postbus 24

8440 AA Heerenveen

Copyright © 2011

Ingenieursbureau Oranjewoud

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

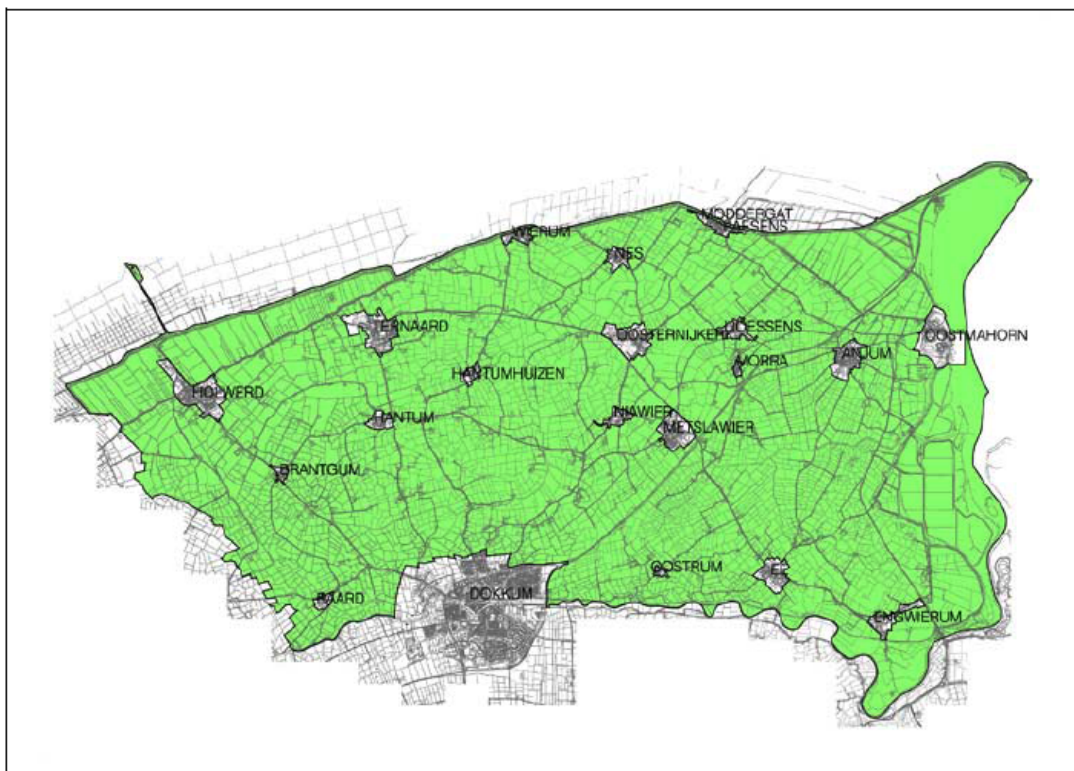
	blz.
1	Inleiding 3
1.1	Het voornemen om een nieuw bestemmingsplan buitengebied op te stellen..... 3
1.2	Planm.e.r.-verplichting..... 4
1.3	Doel m.e.r.-procedure..... 5
1.4	Procedure 5
1.5	Deze notitie 6
2	Beleidskader, voornemen en alternatieven 8
2.1	Hoofdlijnen..... 8
2.2	Ontwikkelingsmogelijkheden in het voorgenomen bestemmingsplan..... 9
2.2.1	<i>Landbouw</i> 9
2.2.2	<i>Landschap en cultuurhistorie</i> 10
2.2.3	<i>Natuur</i> 13
2.2.4	<i>Waterkeringen</i> 13
2.2.5	<i>Wonen</i> 13
2.2.6	<i>Niet-agrarische bedrijvigheid buitengebied</i> 14
2.2.7	<i>Recreatie en toerisme</i> 14
3	Te onderzoeken milieuaspecten; conclusie 15
3.1	Afbakening milieuaspecten 15
3.2	Conclusie reikwijdte en detailniveau planMER 18
	Bijlage: Voortoets Natuurbeschermingswet 21
	Inleiding 21
	Basisinformatie Natura 2000-gebieden 22
	Kenmerken en doelstellingen Lauwersmeer en Waddenzee 23
	Ontwikkelingsmogelijkheden in het voorgenomen bestemmingsplan..... 26
	Toetsing 28
	Conclusie 32
	Literatuur 33

1 Inleiding

1.1 Het voornemen om een nieuw bestemmingsplan buitengebied op te stellen.

De gemeente Dongeradeel beschikt momenteel over twee bestemmingsplannen voor het buitengebied¹. Deze bestemmingsplannen zijn verouderd en onvoldoende op elkaar afgestemd. De toepasbaarheid, zowel beleidsmatig als juridisch, levert in de dagelijkse praktijk steeds meer problemen op. Door de beide bestemmingsplannen te herzien en tot één *Bestemmingsplan Bûtengebied* samen te voegen, beschikt de gemeente weer over een geactualiseerd en samenhangend beleidskader voor het totale buitengebied. Het is ook nodig om nieuw beleid te verwerken, bijvoorbeeld op het gebied van landbouw, toerisme en wonen.

Op de onderstaande figuur is het plangebied van het voorgenomen Bestemmingsplan Bûtengebied Dongeradeel weergegeven. Het plangebied omvat het buitengebied van de gemeente, exclusief het gedeelte van de Waddenzee dat deel uitmaakt van dit grondgebied. Kleine buurtschappen zijn opgenomen in de bestemmingsplannen voor het buitengebied en worden ook opgenomen in het voorgenomen Bestemmingsplan Bûtengebied Dongeradeel. De stad Dokkum en de (grotere) dorpen zijn voorzien van hun eigen bestemmingsplannen.

Figuur 1 Plangebied Bestemmingsplan Bûtengebied Dongeradeel

Het voorgenomen bestemmingsplan is gebaseerd op de 'Nota van uitgangspunten 2011' voor het bestemmingsplan Bûtengebied Dongeradeel. Deze nota beschrijft de achtergronden en het beleid die ten grondslag liggen aan het voorgenomen bestemmingsplan. Op grond hiervan zijn vervolgens de uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan beschreven.

De uitgangspuntennota geeft de onderbouwing en de hoofdlijnen van het voorgenomen bestemmingsplan buitengebied. De voorliggende Notitie Reikwijdte en Detailniveau is hier op

¹Bestemmingsplan Dongeradeel-West, vastgesteld op 24 november 1988, en bestemmingsplan Oostdongeradeel, vastgesteld op 8 februari 1983.

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

gebaseerd. Beide stukken samen - de Nota van Uitgangspunten 2011 en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau - geven de informatie die in het kader van de raadpleging en advisering over de inhoud van het op te stellen planMER van belang is.

Ondertussen is het voorontwerp van het bestemmingsplan Bûtengebied Dongeradeel opgesteld. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau zal tegelijk met het Voorontwerp ter inzage worden gelegd en worden voorgelegd aan betrokken instanties. In paragraaf 1.4 is aangegeven aan welke instanties de Notitie Reikwijdte en Detailniveau zal worden voorgelegd.

Anders dan in de Nota van Uitgangspunten is aangegeven, is besloten om het gemeentelijk deel van de Waddenzee niet in het voorgenomen bestemmingsplan Bûtengebied mee te nemen. De voorliggende Notitie Reikwijdte en Detailniveau is aan deze wijziging aangepast.

Het voorontwerp bestemmingsplan geeft nadere informatie over de wijze waarop landschappelijke en cultuurhistorische waarden worden beschermd. Ook dit is meegenomen in de voorliggende notitie.

1.2 Planm.e.r.-verplichting

De planm.e.r. procedure is wettelijk vastgelegd in de Wet milieubeheer en is de implementatie van de Europese Richtlijn 2001/42/EG in de Nederlandse wetgeving. De planm.e.r. -verplichting geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk voorgeschreven plannen en programma's die:

1. kaderstellend zijn voor activiteiten conform de beschrijving in het Besluit milieueffectrapportage (onderdeel C en D van de Bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage) en/ of
2. waarvoor een passende beoordeling nodig is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (en daarmee in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn).

Het bestemmingsplan is een wettelijk voorgeschreven plan waarvoor nagegaan moet worden of voor de herziening daarvan een planm.e.r. procedure nodig is op grond van beide of één van de genoemde punten. In dit geval is een planMER nodig omdat het voorgenomen bestemmingsplan Bûtengebied ruimte biedt voor de uitbreiding van agrarische bedrijven, terwijl deze ruimte voor uitbreiding van de stallen (eventueel in combinatie met ingrijpende vernieuwing van de bestaande stallen) mogelijk de drempelwaarden die daarvoor in het Besluit milieueffectrapportage worden genoemd, overschrijdt². Dit geldt zowel voor de intensieve veehouderijbedrijven als de grondgebonden veehouderijbedrijven. Het voorgenomen bestemmingsplan is kaderstellend voor deze mogelijke ontwikkelingen. Om deze reden moet voor het nieuwe bestemmingsplan een planMER worden opgesteld, met toepassing van de procedure hiervoor.

Gelijktijdig met het opstellen van de voorliggende Notitie Reikwijdte en Detailniveau is met een bureaustudie nagegaan of de voornemens in het voorgenomen bestemmingsplan gevolgen kunnen hebben voor met name de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Lauwersmeer. Voor alle zekerheid is ook beoordeeld of er gevolgen kunnen zijn voor verder weg gelegen Natura 2000-gebieden. De bevindingen van de uitgevoerde bureaustudie zijn gerapporteerd in een zogenaamde Voortoets. Uit de voortoets blijkt dat het voorgenomen bestemmingsplan geen gevolgen zal hebben voor het Lauwersmeer en / of de Waddenzee. Ook voor andere Natura 2000-gebieden worden geen gevolgen verwacht. Omdat er geen gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen worden verwacht, is een passende beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 niet nodig.

² Zie hiervoor de Bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage, onderdeel D, categorie D14. De bedoelde drempelwaarden staan bij deze categorie in kolom 2, Gevallen.

De Voortoets is als bijlage opgenomen in deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

De afkortingen planm.e.r. en planMER

In dit document komt u de afkortingen planm.e.r. en planMER tegen. Het is gebruikelijk om met dit verschil in afkortingen onderscheid te maken tussen de procedure voor de milieueffectrapportage (de m.e.r.) en het milieueffectrapport (het MER).

- Planm.e.r. staat dus voor de procedure van de milieueffectrapportage voor het plan (in dit geval het bestemmingsplan buitengebied Dongeradeel).
- Met planMER wordt het milieueffectrapport bedoeld. Dit is het milieudocument bij het plan, dat in het kader van de m.e.r.-procedure wordt opgesteld.

1.3 Doel m.e.r.-procedure

De milieueffectrapportage heeft tot doel om de milieueffecten van het voorgenomen bestemmingsplan in een vroeg stadium in beeld te brengen. Ook kunnen eventuele realistische alternatieven worden onderzocht en mogelijkheden worden aangegeven om effecten te beperken. Hierdoor krijgt het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming.

1.4 Procedure

In dit geval is de procedure van een milieueffectrapport voor een plan van toepassing (zie § 7.4 Wet milieubeheer). De planm.e.r. procedure staat niet op zichzelf, maar is een hulpmiddel bij het opstellen van het voorgenomen Bestemmingsplan Bûtengebied. Daarom is de procedure gekoppeld aan de voorbereiding van dit bestemmingsplan. Deze voorbereiding is de bevoegdheid van het college van burgemeester & wethouders. Daarom zijn deze ook het bevoegde gezag voor de m.e.r.-procedure.

Voorfase

De m.e.r.-procedure is gestart met de openbare kennisgeving in de lokale pers. Hierin is bekendgemaakt dat voor de herziening van de bestemmingsplannen buitengebied de planm.e.r.-procedure wordt gevolgd en is deze procedure uiteengezet.

De voorliggende Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt tegelijk met het voorontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegd. Daarmee wordt aan een ieder de gelegenheid geboden om ook zienswijzen in te dienen met betrekking tot de afbakening van het planMER. Iedereen die dat wenst kan dus naar voren brengen, wat in het planMER in elk geval zou moet worden onderzocht en zijn/haar visie geven omtrent het gewenste detailniveau.

Ook de bestuursorganen die bij de voorbereiding van het bestemmingsplan zijn betrokken, worden geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen planMER.

Mede met in achtneming van de ingebrachte zienswijzen en adviezen zal de gemeente de definitieve afbakening van het planMER bepalen.

Geraadpleegde instanties

- Rijksinstanties:
 - o Diverse rijksinstanties zoals Rijkswaterstaat en Defensie
 - o Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Provincie Fryslân, Leeuwarden
- Wetterskip Fryslân, Leeuwarden
- Omliggende gemeenten:
 - o Achtkarspelen, Buitenpost
 - o Ferwerderadiel, Ferwert
 - o Dantumadiel, Damwâld
 - o Kollumerland, Kollum
 - o De Marne, Ulrum
 - o Schiermonnikoog
 - o Ameland, Nes
- Regionale Hulpverleningsdienst (Brandweer Fryslân)

Het vervolg van de procedure

Het planMER zal tegelijk met het ontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegd. Er is dan gelegenheid om in te spreken op het Ontwerpbestemmingsplan Bûtengebied en op het planMER. Tegelijkertijd wordt het planMER ter toetsing voorgelegd aan de Commissie m.e.r. De procedure loopt verder volgens de gebruikelijke lijnen voor een bestemmingsplan. Bij alle stappen zal worden aangegeven op welke wijze het planMER en de reacties daarop in acht zijn genomen.

Bij de uitvoering van het plan worden de effecten geëvalueerd. Het op te stellen planMER zal een aanzet geven voor een evaluatieprogramma.

1.5 Deze notitie

In de Wet milieubeheer is beschreven wat in het planMER aan de orde moet komen. Het tekstkader op de volgende pagina geeft een overzicht van deze eisen. Dit is de tekst van art. 7.7 van de Wet milieubeheer. In de tekst komt ondermeer naar voren:

- dat het planMER zich specifiek kan richten op de milieuaspecten waarvoor belangrijke gevolgen worden verwacht;
- dat redelijkerwijs te beschouwen alternatieven moeten worden onderzocht; de alternatieven moeten dus in principe uitvoerbaar zijn.

Beide punten geven aan dat het opstellen van het planMER doelgericht kan worden opgepakt. Het planMER kan zich kan richten op de ontwikkelingsmogelijkheden en milieuaspecten die relevant zijn voor het doel: milieu-informatie een volwaardige plaats geven bij de besluitvorming. Daarom is het belangrijk om voorafgaand aan het opstellen van het planMER de afbakening, in m.e.r.-termen 'de reikwijdte en het detailniveau' te bepalen. De raadpleging in de voorfase (zie paragraaf 1.4) heeft hier betrekking op. De voorliggende notitie geeft het voorstel voor deze afbakening. Dit voorstel vind u in de hoofdstukken 2 en 3 van deze notitie.

Inhoud planMER (algemeen)

In de Wet milieubeheer is bepaald dat een planMER ten minste de volgende onderdelen bevat:

- a. een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd;
- b. een beschrijving van de voorgenomen activiteit, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven;
- c. een overzicht van eerder vastgestelde plannen die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven;
- d. een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen;
- e. een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de voorgenomen alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven;
- f. een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen activiteiten;
- g. een beschrijving van de maatregelen om belangrijke nadelige gevolgen op het milieu van de activiteit te voorkomen, te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen;
- h. een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens;
- i. een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven.

2 Beleidskader, voornemen en alternatieven

2.1 Hoofdpijnen

Voor de beschrijving van het beleidskader en het voornemen wordt verwezen naar de Nota van Uitgangspunten voor het bestemmingsplan Bûtengebied Dongeradeel. Hierin komen ook de verschillen van het voornemen met de regeling in het geldende bestemmingsplan naar voren. In het navolgende wordt bij de beschrijving van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw (paragraaf 2.2.1) en de betekenis van het landschap voor het voorgenomen bestemmingsplan (paragraaf 2.2.2) beknopt ingegaan op de achterliggende visie van de gemeente.

Referentiesituatie (situatie bij autonome ontwikkeling)

In het planMER zullen de verwachte gevolgen van het voornemen en eventuele varianten / alternatieven worden vergeleken met de verwachte situatie indien het bestemmingsplan niet wordt uitgevoerd, de zogenaamde situatie bij autonome ontwikkeling. Deze referentie wordt bepaald door realistisch te verwachten ontwikkelingen die passen binnen de geldende bestemmingsplannen.

Het voornemen

De gemeente ziet landbouw, landschap en natuur als de basisfuncties van het landelijk gebied. De basisfuncties zijn 'leidend' als het gaat om het bieden van ontwikkelingsruimte in het buitengebied.

In de hoofdstukken 3 t/m 8 van de Nota van Uitgangspunten wordt ingegaan op de verschillende functies die in het bestemmingsplan zullen worden geregeld en de ontwikkelingsmogelijkheden daarvan. Dit betreft de functies:

- Landbouw;
- Landschap en natuur;
- Wonen;
- Bedrijvigheid;
- Recreatie en Toerisme.

Naast de landbouw wordt toerisme & recreatie steeds belangrijker als economische drager voor het landelijk gebied.

Eventuele aanvullende varianten, op basis van analyse achteraf

Op grond van de effectbeschrijving zal een 'terugkoppeling' worden uitgevoerd op het voornemen. Indien belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu worden verwacht, zullen zo mogelijk maatregelen worden beschreven om de effecten te beperken. Daarbij zal globaal worden aangegeven hoe milieueffectief deze maatregelen zijn. Indien de resultaten van de studie daartoe aanleiding geven, zal ook worden overwogen of het nodig en gewenst is om alternatieven op het voornemen te formuleren dan wel varianten op onderdelen daarvan nader te onderzoeken

In de volgende paragraaf worden de ontwikkelingsmogelijkheden die het voorgenomen bestemmingsplan zal bieden, nader omschreven.

2.2 Ontwikkelingsmogelijkheden in het voorgenomen bestemmingsplan

2.2.1 Landbouw

Het buitengebied van Dongeradeel wordt hoofdzakelijk gebruikt door agrariërs. Het totale areaal cultuurgrond in de gemeente Dongeradeel bedroeg in 2006 ruim 12.772 ha, waarvan onder andere ruim 7.442 ha grasland en ruim 4.981 ha akkerbouwgrond. In de gemeente liggen 13 intensieve veehouderijbedrijven, waarvan er twee hebben aangegeven te gaan stoppen.

Landbouw is voor de gemeente een belangrijke economische pijler. Het bieden van ontwikkelingsruimte voor de landbouw staat dan ook voorop. Daarnaast is de landbouw de drager van het cultuurlandschap binnen de gemeente. Aan dit (cultuur)landschap en de daarbij behorende diversiteit hecht de gemeente grote waarde. Ontwikkelingsruimte voor de landbouw dient daarom samen te gaan met het behouden en versterken van de landschappelijke kwaliteit van Dongeradeel. Het bieden van mogelijkheden voor schaalvergroting en/of verbreding en verdieping anderzijds is belangrijk voor een concurrerende landbouw. Mede vanwege de verbondenheid met het landschap ligt het accent in het voorgenomen bestemmingsplan op de grondgebonden landbouw. Om deze reden en om het relatief schone gebied schoon te houden, worden zal het nieuwe bestemmingsplan geen mogelijkheden bieden voor nieuwe intensieve veehouderijbedrijven. Ook de mogelijke invloed op het landschap (door grootschaligheid en bouwmassa) op het landschap speelt bij deze keuze een rol.

Dit leidt tot de volgende uitgangspunten:

- Schaalvergroting landbouwbedrijven:
 - de bestaande bedrijven krijgen een bouwvlak van 1,5 ha, via een wijzigingsbevoegdheid kan dit bouwvlak bij grondgebonden bedrijven onder voorwaarden worden vergroot tot maximaal 2,5 ha. Deze uitbreiding is niet toegestaan voor veldschuren;
 - Geen nieuwe bouwvlakken, tenzij dit nodig is om een milieuhygiënisch knelpunt op te lossen of bij herverkaveling;
 - Onderscheid tussen intensieve veehouderijbedrijven en grondgebonden bedrijven, omvorming van grondgebonden bedrijven naar intensieve veehouderijen is niet mogelijk;
 - geen nieuwe intensieve bedrijven en intensieve neventakken;
 - geen meerlagige stallen.
- Verbreding / verdieping bestaande landbouwbedrijven, d.z.w. nevenactiviteiten / verdere verwerking agrarische producten.
 - Onder verbreden vallen diverse mogelijkheden binnen het bouwvlak, zoals oprichting van ondersteunende kassen (max. 1500 m²), biomassavergisting (alleen als ondergeschikte nevenactiviteit bij een agrarisch bedrijf), aquacultuur, wormenteelt, containerteelt van bomen, en - buiten het bouwperceel - agrarisch natuurbeheer;
 - Onder verdieping vallen bijvoorbeeld verdere opslag en verwerking van agrarische producten, kaasmakerij, productiegebonden detailhandel etc.
 - nevenactiviteiten zoals kamperen bij de boer, zorg en lichte bedrijfsmatige activiteiten kunnen onder voorwaarden (bij afwijking van het bestemmingsplan) worden toegestaan;
 - bestaande windturbines mogen worden vervangen, echter alleen op de huidige locaties, waarbij de huidige hoogte als maximum geldt;
- Functies als houtteelt en bosbouw worden niet toegestaan.

Per aanvraag voor schaalvergroting wordt uitgegaan van maatwerk, om negatieve effecten op het landschap zoveel mogelijk te vermijden. De landschappelijke kernkwaliteiten ter

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

plaatsse zijn bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden van het agrarische bedrijf. Ook bij het intekenen van de bouwpercelen 'bij recht' is zoveel mogelijk rekening gehouden met landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken. In paragraaf 2.2.2 wordt hier nader op ingegaan.

Vrijkomende agrarische bebouwing

In de toekomst zullen veel agrarische gebouwen hun functie verliezen. Instandhouding van beeldbepalende bebouwing is in veel gevallen gediend met een passende vervangende functie met toekomstperspectief. Bij functieverandering moet aandacht worden geschonken aan de kwaliteiten van de omgeving. Handhaving van karakteristieke waarden en kwaliteit moet bij een nieuwe invulling van zowel agrarische als niet-agrarische bebouwing voorop staan.

In aansluiting op het provinciaal beleid, biedt het voorgenomen Bestemmingsplan Bûtengebied ruimte voor niet-agrarische functies. De volgende functies worden mogelijk gemaakt:

- Wonen en zorg, met dien verstande dat woningen en woonvormen die verband houden met zorgverlening slechts zijn toegestaan in de voormalige bedrijfswoning en in aanwezige karakteristieke gebouwen;
- Recreatie, functies op het gebied van natuur- en landschapsbeheer, cultuur, kunst, educatie, restaurants, logies of daarmee vergelijkbare horecavormen;
- Detailhandel, voor zover deze verband houdt met de hoofdfunctie van het perceel en daaraan bedrijfsmatig en qua omvang ondergeschikt is;
- Dienstverlening en bedrijven behorende tot de milieucategorieën 1,2 en 3 of naar aard en invloed op de omgeving vergelijkbare bedrijven, mits ruimtelijk en functioneel passend in de karakteristiek van de omgeving.

De regeling geldt ook voor vrijkomende niet-agrarische bedrijven.

In het bestemmingsplan wordt een 'ruimte voor ruimte'- regeling opgenomen om sloop van beeldverstorende bebouwing te stimuleren.

2.2.2 Landschap en cultuurhistorie

Visie

De gemeente Dongeradeel ligt aan de Waddenzee in de kleibouwstreek in het noordelijkste deel van Friesland. De gemeente bestrijkt een groot deel van het terpenlandschap van het oude Oostergo. Aan de Waddenzee en aan het Lauwersmeer ligt het jongere aandijkingslandschap.

Het terpenlandschap van Oostergo is ontstaan door de cultivering van de door de zee afgezette zand- en kleigronden aan de Friese kust. Typerend voor Oostergo is de brede rand van de hoger gelegen kwelderwal die grensde aan de Waddenzee en de voormalige Middellzee en de daarbinnen gelegen lagere zwaardere kleigronden. Aan de zuid- en oostkant grensde het gebied aan met veen overdekte zandgronden. De zee heeft in het gebied ten noordoosten van Dokkum gezorgd voor een complex afzettingspatroon van erosievlakten en kwelderwalafzettingen. De landinwaarts gerichte stroompjes die van hoog naar laag afwaterden, monden uit in de riviertjes, de Noorder Ee, de Zuider Ee en de Paesens die het water zijdelings afvoerden naar de Lauwerszee.

In 2005 is vooruitlopend op de herziening van het *Bestemmingsplan Bûtengebied* een analyse van het landschap gemaakt en vertaald in de Landschapsvisie Dongeradeel³.

³ Landschapsvisie Dongeradeel. Buro Vijn, 23 februari 2006.

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

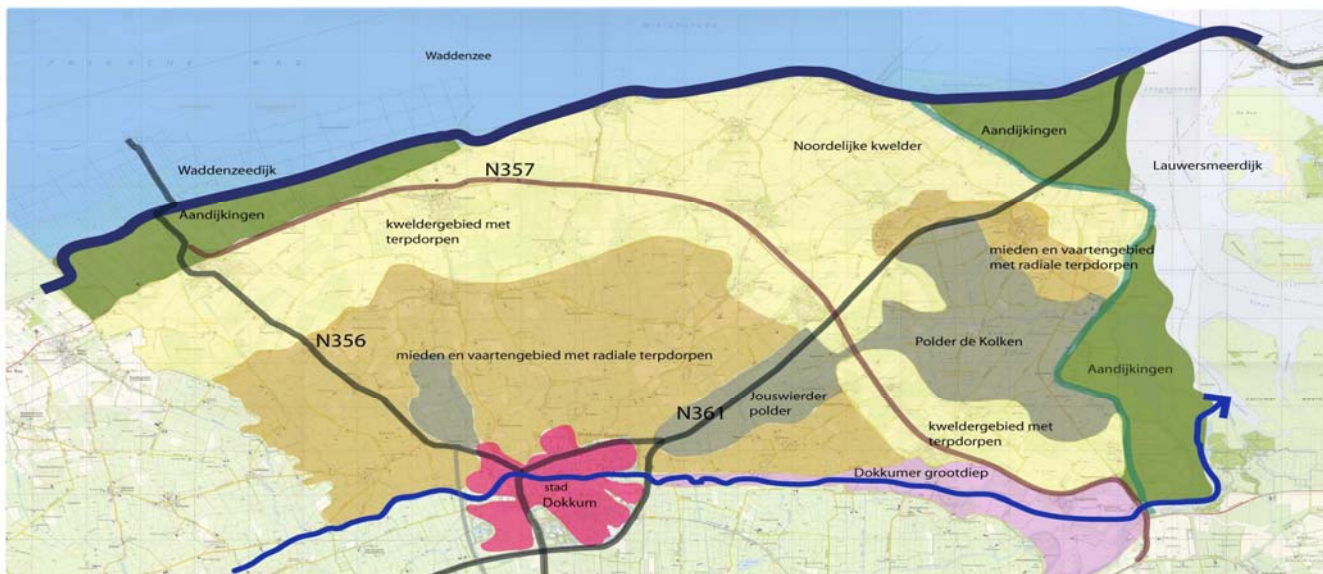
Deze landschapsvisie bestaat uit een landschappelijke verkenning, een opzet voor een landschapswaardenkaart en een ontwikkelingsvisie met een inventarisatie van landschapselementen.

De landschapswaardenkaart beschrijft de (al dan niet cultuurhistorische) karakteristieken van het landschap. Enkele voorbeelden van aanwezige karakteristieke waarden zijn het open gebied, sloten, terpen, verkavelingsrichtingen en historische dijken.

Uit de visie blijkt dat het gemeentelijke landschap in verschillende landschapstypen is te verdelen. De landschapstypen zijn grofweg te onderscheiden in:

- het weiden- en vaartengebied met de radiale terpdorpen en radiale verkavelingspatronen;
- het akkerbouwgebied op de kwelderwallen met de streekvormige terpdorpen, blokkige verkavelingspatronen en kruinige percelen⁴;
- het noordelijk gelegen akkerbouwgebied op de jongste kwelder;
- De aandijkingen bij de Waddenzee en het Lauwersmeer met open gebieden (voornamelijk grasland) die bij het Lauwersmeer overgaan in natuurgebieden (moerasgebieden);
- het Dokkumer Grootdiep;
- de stad Dokkum.

Op de onderstaande figuur zijn de landschapstypen met de herkenbare identiteit in grote lijnen weergegeven.

Figuur 2 Landschapstypen

Betekenis voor het bestemmingsplan

Voor een gezonde toekomst van het buitengebied is (planologische) ruimte voor nieuwe ontwikkelingen een noodzaak. Deze ontwikkelingen zijn mogelijk mits zorgvuldig wordt omgegaan met de omgeving en de ontwikkeling samen gaat met het behoud, herstel of zelfs het toevoegen van landschappelijke kwaliteiten. De bescherming van landschappelijke en cultuurhistorische waarden uit de bestemmingsplannen Oostdongeradeel en Dongeradeel-West wordt overgenomen, en zo nodig uitgebreid op basis van de Landschapsvisie Dongeradeel en de provinciale verordening Romte.

⁴ Dit zijn bolligende percelen; het midden van het perceel is hoger dan de rand en de hoeken zijn het laagst. Hoogteverschillen van één meter tussen het midden en de randen van het perceel komen voor.

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

Uitgaande van de landschapstypenkaart uit de provinciale verordening (en met als achtergrondinformatie de gemeentelijke landschapsvisie) worden de meest kenmerkende landschapskarakteristieken beschermd. Dit betreft:

- Terpen en verhoogde boerderijplaatsen;
- Open landschap;
- Watergangen;
- Cultuurhistorische waardevolle verkavelingstypen: stroken-, radialen- en blokverkaveling;
- Kruinige percelen;
- Historische infrastructuur (bestaande paden en dijken, onder meer het spoortracé van het 'voormalige 'Dokkumer Lokaaltje').

Ook overige elementen zoals dobbes, boomsingels, sloten en grachten bij boerderijen, cultuurhistorische bebouwing, eendenkooien, molens en historische lintbebouwing worden beschermd.

Het voorgenomen bestemmingsplan voorziet in randvoorwaarden voor gevallen waarbij aan ruimtelijke ontwikkelingen wordt meegewerkt. Deze randvoorwaarden zijn er op gericht om:

- rekening te houden met de draagkracht van het landschap, op grond van een analyse van de samenhang van de ondergrond, netwerken en nederzettingpatronen;
- invulling te geven aan blijvende herkenbaarheid van de kernkwaliteiten van het landschapstype zoals beschreven in de provinciale verordening Romte.

De wijze waarop dit bij agrarische bebouwing gebeurt, sluit aan bij de benadering in het provinciale project 'De Nije Pleats'. Deze benadering wordt hieronder toegelicht.

'De Nije Pleats' als uitgangspunt

Onderzoek uitgevoerd in het kader van het provinciale project De Nije Pleats⁵ heeft het uitgangspunt in het Streekplan bevestigd dat schaalvergroting van agrarische bedrijven in alle Friese landschapstypen inpasbaar is. Voorwaarde is wel dat per aanvraag maatwerk voor schaalvergroting wordt gemaakt. De landschappelijke kernkwaliteiten ter plaatse zijn bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden van het agrarische bedrijf.

In De Nije Pleats wordt ingezet op het vroegtijdig adviseren en begeleiden van agrariërs met bouwplannen. Hierbij wordt integraal, vanuit meerdere disciplines, gekeken naar de inpassing van het bedrijf en erf in zijn omgeving. Het onderzoek in het kader van De Nije Pleats is praktisch vertaald in een Adviesboek en een Werkboek '*De Nije Pleats yn Fryslân*'. Hierin wordt geschetst hoe in het buitengebied gebouwd zou kunnen worden, rekening houdend met het open landschap, aanwezige cultuurhistorische elementen, etc.

De verplichting deze methodiek te volgen is als voorwaarde gekoppeld aan de mogelijkheid om bij wijziging het bouwperceel te vergroten, dus vanaf een uitbreiding van het bouwperceel tot meer dan 1,5 ha.

Bij de bepaling van de bouwpercelen bij recht is in het Voorontwerp Bestemmingsplan Bûtengebied een aanpak gevolgd die inhoudelijk aansluit bij de maatwerkbenadering van 'De Nije Pleats'. Per geval is bekeken hoe het bouwvlak het best kan worden ingetekend, rekening houdend met de omgeving (bijvoorbeeld afstand tot woningen) en gericht op het beschermen en zoveel mogelijk bewaren van cultuurhistorische elementen, zoals karakteristieke structuren en ligging van boerderijplaatsen, en van archeologische waarden. Elk bouwperceel is gebaseerd op maatwerk, waarbij archeologische, cultuurhistorische en

⁵ De Nije Pleats is een onderzoek door een onafhankelijk kernteam, in opdracht van de provincie Fryslân, naar schaalvergroting in de landbouw en dan met name de landschappelijke inpassing van agrarische bebouwing. Dit onderzoek heeft geleid tot een aantal aanbevelingen die door het college van Gedeputeerde Staten zijn bekrachtigd. Het resultaat ligt vast in het Adviesboek en Werkboek De Nije Pleats van Fryslân.

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

landschappelijke waarden zoveel mogelijk in acht zijn genomen. Cultuurhistorische elementen zoals waardevolle beplanting en sloten of grachten worden als zodanig bestemd.

Archeologie

De archeologische monumenten (terreinen die wettelijk beschermd zijn op grond van de Monumentenwet) en de aanwezige archeologisch waardevolle terreinen zijn in het bestemmingsplan beschermd door voor deze gebieden een dubbelbestemming op te nemen. Voor overige archeologische waarden is het provinciale beleid op basis van de advieskaarten bij de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) het uitgangspunt voor de bescherming van deze waarden.

2.2.3 Natuur

De aanwezige natuurgebieden krijgen een beschermende bestemming (bestemming 'Natuur'). Dit sluit aan bij de vigerende bestemmingsplannen. De EHS-gebieden en de ecologische verbindingzones zijn alle reeds beschermd. Extensief agrarisch medegebruik en recreatief- en educatief medegebruik worden toegestaan.

Het Natura 2000-gebied (Vogelrichtlijngebied) Lauwersmeer wordt onder een afzonderlijke bestemming gebracht, de bestemming 'Natuur - Lauwersmeer'. De bestemmingsomschrijving is afgestemd op de instandhoudingdoelstellingen voor dit gebied. De bestemming richt zich op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de natuurlijke en de landschappelijke waarden van rietmoerassen en rietruigtes, vochtige en natte graslanden, open water en de onderlinge overgangsgebieden daartussen. Extensief agrarisch medegebruik, recreatief medegebruik en educatief medegebruik zijn toegestaan.

2.2.4 Waterkeringen

De Waddenzeedijk en een te reserveren zone hierbij zullen deze bestemming krijgen. Het bestemmingsplan staat toe dat bestaande dijkovergangen en dijkdoorgangen aangepast of verbeterd worden. Hiervoor geldt de voorwaarde dat een omgevingsvergunning noodzakelijk is, tenzij het normaal onderhoud betreft.

2.2.5 Wonen

Uitgangspunt voor het bestemmingsplan is dat in het buitengebied geen nieuwe woningen mogen worden gebouwd. Mede om landschappelijke redenen is een toename van het aantal woningen in het buitengebied niet gewenst. Dit sluit aan bij het gemeentelijke Beleidsprogramma leefbaarheid en wonen en bij de provinciale verordening. In beide beleidskaders wordt uitgegaan van woningbouw in of aansluitend aan de kernen. Wel kan de bestemming van boerderijen waar de bedrijvigheid gestopt wordt, omgezet worden naar de functie wonen. Eén boerderij kan gesplitst worden in meerdere woningen.

Het voorgenomen bestemmingsplan gaat uit van het grotendeels vastleggen van de huidige kenmerkende differentiatie in goot- en nokhoogtes. Bij vervangende nieuwbouw kunnen ruimere maatvoeringen worden voorgestaan mits deze passend zijn in het landschap. Daarnaast heeft iedere woning recht op een maximum aantal vierkante meters voor aan-, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen. In het bestemmingsplan is een wijzigingsmogelijkheid opgenomen voor het splitsen van één groot woongebouw (oppervlakte 300 m² of meer) in twee woningen.

Aan huis gebonden beroepen worden overal toegestaan, maar uiterst kleinschalig (bewoner + 1 arbeidskracht). Hierbij moet het parkeren op eigen erf plaatsvinden.

2.2.6 Niet-agrarische bedrijvigheid buitengebied

Er worden beperkte uitbreidingsmogelijkheden (maximaal 15 % van de bestaande oppervlakte) gegeven aan de bestaande bedrijven. Voor vrijkomende niet-agrarische bedrijven zijn diverse functies mogelijk, overeenkomstig in het voorgaande is beschreven voor vrijkomende agrarische bedrijven.

2.2.7 Recreatie en toerisme

Uitbreiding en nieuwvestiging van dag- en verblijfsrecreatieterreinen (inclusief jachthavens) zal in het bestemmingsplan niet mogelijk worden gemaakt.

Het bestemmingsplan biedt middels een afwijking ruimte voor verbreding van de agrarische bedrijven met niet agrarische nevenactiviteiten, waaronder kleinschalig kamperen (kamperen bij de boer). Daarnaast worden mogelijkheden geboden voor kleinschalig kamperen bij de bestaande bebouwing van een woonbestemming of een niet-agrarisch bedrijf.

Aan de afwijking wordt onder andere de voorwaarde van landschappelijke inpassing gekoppeld. Het maximum aantal kampeereenheden bedraagt 15. Onder de voorwaarden uit de provinciale Verordening Romte kan de bovengrens van 15 eenheden worden verruimd tot 25. In aansluiting op het Structuurplan Dongeradeel zal dit mogelijk worden gemaakt in door de gemeente aangewezen zones of gebieden. Op dit moment is dit het 'hoefijzer', de zone bestaande uit de Dokkumer Ee, Dokkum, het stroomdal van het Dokkumergrootdiep, de westzijde van het Lauwersmeer, Oostmahorn en de kustzone langs het wad⁶.

Natuurgebieden worden uitgesloten van elke vorm van verblijfsrecreatie.

Blokhutten, trekkershutten, chalets en stacaravans zijn niet tijdelijk van aard en vallen daarom buiten het kader van kleinschalig kamperen. Om deze reden en vanwege landschappelijke overwegingen worden deze niet toegestaan. Dat betekent automatisch dat kleinschalig kamperen beperkt moet blijven tot seizoensgebonden recreatie. Logiesverstrekking wordt overal in het buitengebied toegestaan in bestaande bebouwing of bestaande bijgebouwen. Het mag om maximaal drie vertrekken gaan met 10 slaappleatsen als totaal.

⁶ Het hoefijzer is indicatief aangegeven. De dorpen Holwerd, Ternaard, Wierum, Nes, Paessens/Moddergat, Oostmahorn, Engwierum, Ee, Oostrum en Raard zijn de kernen die binnen het indicatieve hoefijzer vallen.

3 Te onderzoeken milieuaspecten; conclusie

3.1 Afbakening milieuaspecten

Om de afbakening van te onderzoeken milieuaspecten te kunnen bepalen, is nagegaan voor welke milieuaspecten (belangrijke) gevolgen kunnen worden verwacht, of althans niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. In de onderstaande tabel zijn de resultaten van deze globale analyse samengevat. Op grond hiervan zijn een aantal belangrijke aspecten gesignaleerd, die de hoofdthema's zullen zijn in het op te stellen planMER.

(Hoofd-)aspect	beoordeling
Bodem	
	<p>De mogelijke invloed op aardkundige waarden en geomorfologie (onder meer kruinige percelen, restanten van kreken en oeverwallen, terpen) zal bij het onderwerp landschap & cultuurhistorie in beschouwing worden genomen.</p> <p>Ingrepen in de bodem van agrarische percelen kunnen in principe gevolgen hebben voor de geschiktheid van weidevogelgebieden voor weidevogels. Dit zal bij het onderwerp natuur mee in beschouwing worden genomen.</p> <p>Het voorgenomen plan bevat geen voornemens die invloed op de bodemkwaliteit zullen hebben.</p>
Water	
	<p>Het voorgenomen bestemmingsplan bevat geen voornemens die van invloed kunnen zijn op de waterhuishouding (grond- en oppervlaktewater) en het watersysteem. Daarom wordt dit verder buiten beschouwing gelaten.</p> <p>De mogelijkheid van ingrepen in de detailontwatering, met mogelijke gevolgen voor de geschiktheid van weidevogelgebieden voor weidevogels, zal bij het onderwerp natuur mee worden genomen.</p>
Woon- en leefmilieu	
geluid	<p>Het bestemmingsplan biedt in het algemeen geen mogelijkheden voor ontwikkelingen die aanmerkelijke gevolgen hebben voor de kans op geluidhinder. Bij de bepaling van de agrarische bouwvlakken wordt aangesloten bij de huidige bouwvlakken, en er op gelet dat geen uitbreiding optreedt in de richting van geluidgevoelige bestemmingen. De bouwpercelen zijn in het voorontwerp Bestemmingsplan Bûtengebied zo gelegd dat hierdoor geen nieuwe knelpunten ontstaan.</p> <p>Geconcludeerd wordt, dat het onderwerp geluid geen belangrijk onderwerp zal zijn in het planMER. Eventuele aanpassingen in de voorgestelde bouwpercelen kunnen wel een punt van aandacht zijn.</p>
geur	<p>Bij het intekenen van de bouwpercelen is in het voorontwerp bestemmingsplan bij de agrarische bedrijven waarbij dit van toepassing is, rekening gehouden met de afstandsnormen tot woningen in de omgeving, in verband met de Wet geurhinder veehouderijbedrijven.</p> <p>In het plangebied zijn, verspreid in het gebied, een aantal intensieve</p>

(Hoofd-)aspect	beoordeling
	<p>veehouderijbedrijven aanwezig. Het bestemmingsplan biedt alleen voor bestaande intensieve veehouderijbedrijven uitbreidingsmogelijkheden van deze bedrijfstak. Daarbij zal op het niveau van concrete vergunningaanvragen rekening worden gehouden met de kans op geurhinder in de omgeving. De bedrijven moeten hiertoe aan de geldende regelgeving voldoen.</p> <p>Op grond van het voorgaande en omdat geen andere ontwikkelingsmogelijkheden zijn voorzien, die mogelijk geurhinder veroorzaken, wordt verwacht dat het voorgenomen bestemmingsplan geen belangrijke gevolgen zal hebben voor de kans op geurhinder.</p>
luchtkwaliteit	<p>Gegeven de goede luchtkwaliteit in dit deel van Friesland en de aard van het voorgenomen bestemmingsplan, is dit geen belangrijk aandachtspunt.</p>
kans op lichthinder en gevolgen voor de belevingswaarde van het nachtelijk duister	<p>De ontwikkeling van open typen melkveestallen kan, in combinatie met de verlichting in de stallen, invloed hebben op het verlichtingsniveau in de directe omgeving van de stal en op de waarneembaarheid bij nacht van de stallen vanaf grotere afstand. Dit kan in principe negatieve gevolgen hebben voor de kwaliteit van het leefmilieu in het landelijk gebied.</p> <p>De nachtelijke duisternis in het landelijk gebied van de gemeente Dongeradeel kan als een belangrijke waarde worden gezien. Daarom is aandacht gewenst voor de invloed van open stallen op (de belevingswaarde van) het nachtelijk duister.</p> <p>De mogelijke invloed van verlichting in open stallen is een belangrijk aandachtspunt in het planMER.</p>
volksgezondheid	<p>Verspreid in het gebied liggen enkele intensieve veehouderijbedrijven. Het bestemmingsplan biedt alleen voor bestaande intensieve veehouderijbedrijven uitbreidingsmogelijkheden van deze bedrijfstak. Mede omdat de intensieve veehouderij relatief weinig en verspreid gelegen aanwezig is, worden hiervan geen aanmerkelijke gevolgen voor de volksgezondheid verwacht.</p> <p>Van de overige activiteiten en ontwikkelingsmogelijkheden worden geen gevolgen voor de volksgezondheid verwacht.</p> <p>Op grond van deze gegevens is de mogelijke invloed op de volksgezondheid in het op te stellen planMER geen aandachtspunt.</p>
verkeersveiligheid	<p>Er zijn geen ontwikkelingen voorzien die een aanmerkelijke invloed op de verkeersintensiteiten en de verkeersveiligheid zullen hebben. In het planMER zal globaal (kwalitatief) worden ingegaan op de mogelijke gevolgen van alle ontwikkelingsmogelijkheden gezamenlijk in het landelijk gebied.</p>
Externe veiligheid	
	<p>Het voorgenomen plan maakt geen ontwikkelingen mogelijk die van invloed zullen zijn op de externe veiligheid. Daarom is dit voor het planMER geen hoofdthema. Wel zal in het kader van het voorgenomen bestemmingsplan moeten worden nagegaan, of de ontwikkelingsmogelijkheden kunnen conflicteren met het veiligheidsbeleid in verband met gevaarlijke inrichtingen en transporten (per as, per schip en/of per buisleiding). Daarom zal voor het bestemmingsplan een onderzoek naar de externe veiligheid worden uitgevoerd. In het planMER zal beknopt verslag worden gedaan van de bevindingen.</p>

(Hoofd-)aspect	beoordeling
Archeologie	
	<p>In het voorgenomen bestemmingsplan wordt rekening gehouden met de archeologische waarden in de bodem. Uitgangspunt is het veiligstellen van de aanwezige en aangetoonde waarden en de te verwachten archeologische waarden. Bij het intekenen van de agrarische bouwpercelen wordt hier zo veel mogelijk rekening mee gehouden, evenals bij verdere uitbreiding (als onderdeel van de werkmethode van 'De Nije Pleats').</p> <p>Er worden geen belangrijke effecten verwacht. In het planMER zullen de bescherming die het bestemmingsplan zal bieden en de mogelijke resterende gevolgen op hoofdlijnen worden beschreven.</p>
Landschap en cultuurhistorie	
cultuurhistorische elementen	De mogelijke gevolgen voor de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten vormen een hoofdthema voor het planMER.
landschappelijke structuren	Met name de ontwikkelingen in de landbouw kunnen hier op van invloed zijn. Er zullen agrarische bedrijven zijn die hun functie verliezen, maar anderen zullen aanmerkelijk groter worden.
landschappelijke samenhang	
visueel-ruimtelijke aspecten	<p>Samen met de veranderingen in de agrarische bebouwing, kunnen ook ontwikkelingen op het gebied van wonen leiden tot landschappelijke veranderingen.</p> <p>De ontwikkelingen kunnen ook gevolgen hebben voor de karakteristieken van de landbouwgronden, bijvoorbeeld door vergroting of door egalisatie.</p>
Natuur	
Invloed op de Waddenzee en op het Lauwersmeer	Er worden geen effecten verwacht op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Lauwersmeer. Voor de analyse van mogelijke gevolgen wordt verwezen naar de voortoets.
Overige delen van de ecologische hoofdstructuur	Er zijn geen ontwikkelingsmogelijkheden voorzien, die hier invloed op zullen hebben.
Weidevogelgebieden	Cultuurtechnische ingrepen (bodemverbetering, scheuren van grasland, drainage) in de percelen kunnen in principe gevolgen hebben voor de betekenis van gebieden voor weidevogels. In het planMER zal worden nagegaan, of dergelijke effecten zich in dit geval kunnen voordoen.
Ganzenopvanggebieden	In de voortoets is naar voren gekomen dat hierop geen effecten worden verwacht.

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

3.2 Conclusie reikwijdte en detailniveau planMER

In het planMER zal het accent liggen op de gevolgen voor:

- de mogelijke invloed van verlichting in open staltypen op het woon- en leefmilieu en de belevingswaarde van het landelijk gebied;
- de mogelijke gevolgen voor heet landschap en de cultuurhistorie;
- de mogelijke gevolgen voor natuur, met name voor weidevogelgebieden.

Verder zal waar relevant worden getoetst of de uitbreidingsmogelijkheden van agrarische bedrijven die nabij woonbestemmingen zijn gelegen, gevolgen kunnen hebben voor de kans op geluid- en/of geurhinder.

De overige milieuaspecten zullen in kort bestek de revue passeren, maar geen hoofdonderwerpen zijn voor het planMER.

Bij de effectbeschrijving zal het accent liggen op de gevolgen van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw. Met name wat betreft de gevolgen voor landschap en cultuurhistorie dienen de effecten echter te worden beschouwd in samenhang met de mogelijke gevolgen van andere ontwikkelingsmogelijkheden.

De effectbeschrijving zal kwalitatief van aard zijn (beschrijving in woorden).

Bij de effectbeschrijving zal worden uitgegaan van het voornemen dat in het voorgaande is beschreven en wordt uitgewerkt in het Ontwerp Bestemmingsplan Bûtengebied Dongeradeel. Zoals in paragraaf 2.1 reeds is beschreven, zal op grond van de effectbeschrijving een 'terugkoppeling' worden uitgevoerd op het voornemen. Indien belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu worden verwacht, zullen zo mogelijk maatregelen worden beschreven om de effecten te beperken. Daarbij zal globaal worden aangegeven hoe milieueffectief deze maatregelen zijn. Indien de resultaten van de studie daartoe aanleiding geven, zal ook worden overwogen of het nodig en gewenst is om alternatieven op het voornemen te formuleren dan wel varianten op onderdelen daarvan nader te onderzoeken.

Afhankelijk van de bevindingen van de MER-studie (inclusief de resultaten van de beschreven 'terugkoppeling') kan zo nodig worden overwogen om het voorgenomen bestemmingsplan op onderdelen aan te passen.

Bijlage: Voortoets Natuurbeschermingswet

Inleiding

Deels in en deels nabij het grondgebied van de gemeente Dongeradeel liggen de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Lauwersmeer. De Waddenzee heeft zowel de status van Habitat- als van Vogelrichtlijngebied. Het Lauwersmeer heeft enkel de status van Vogelrichtlijngebied. Vanwege de status als Natura 2000-gebied doet zich voor beide gebieden de vraag voor of de ontwikkelingen die het voorgenomen bestemmingsplan mogelijk zal maken, significant negatieve effecten kunnen hebben op de instandhoudingsdoelen voor deze gebieden. Als dat het geval is, moet op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voor het bestemmingsplan een passende beoordeling worden uitgevoerd. Dit volgt uit artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998, en de daaraan gerelateerde artikelen.

Vogel- en Habitatrichtlijn, Natura 2000

De Europese Vogelrichtlijn (vastgesteld in 1979) heeft tot doel alle in het wild levende vogelsoorten, hun eieren, nesten en leefgebieden en de bescherming van trekvogels wat hun broed-, rui- en overwinteringgebieden betreft en rustplaatsen in hun trekzones. De richtlijn kent twee sporen: algemeen geldende regels voor de bescherming van de soorten, die overal van toepassing zijn en de instelling (door de lidstaten) van speciale beschermingszones (de 'Vogelrichtlijngebieden') voor vogelsoorten die bijzonder kwetsbaar zijn. Na 1979 is de richtlijn nog diverse malen aangepast, maar hij is nog altijd van kracht.

In 1992 werd de Vogelrichtlijn aangevuld met de Habitatrichtlijn. De Habitatrichtlijn draagt bij aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Van zowel typen habitats als van soorten dieren en planten zijn lijsten opgesteld die in het kader van de richtlijn beschermd dienen te worden. Ook in deze richtlijn kunnen de genoemde sporen worden onderscheiden: enerzijds de algemene bescherming van bepaalde soorten, anderzijds de aanwijzing van speciale beschermingszones (de 'Habitatrichtlijngebieden'). De speciale beschermingszones vormen samen een samenhangend Europees netwerk van natuurgebieden, dit netwerk wordt aangeduid als Natura 2000. Gezamenlijk vormen deze gebieden de hoeksteen voor behoud en herstel van biodiversiteit.

In Nederland zijn de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn vertaald in de Flora- en faunawet (voor de soortbescherming) en in de Natuurbeschermingswet 1998 (voor de bescherming van de Natura 2000-gebieden). De aanwijzing van de vogelrichtlijngebieden is in het algemeen definitief. Voor de meeste Habitatrichtlijngebieden zijn de definitieve aanwijzingen nog niet tot stand gekomen. De bepalingen in de Natuurbeschermingswet 1998 omtrent het uitvoeren van een passende beoordeling zijn voor zowel de definitief als de niet definitief aangewezen gebieden van toepassing. De voorliggende Voortoets is gebaseerd op de aanwijzingsbesluiten van de betreffende gebieden.

Op grotere afstand van de gemeente Dongeradeel liggen ook andere Natura 2000-gebieden.

De dichtstbijzijnde gebieden zijn:

- Duinen Ameland en Duinen Schiermonnikoog op de Waddeneilanden;
- Groote Wielen nabij Leeuwarden.

Het bestemmingsplangebied ligt op een dergelijke afstand van deze gebieden, dat verstoring door bijvoorbeeld geluid, licht en beweging niet aan de orde kan zijn (de genoemde Waddeneilanden liggen nog het dichtst bij, Ameland op een afstand van ca 6 km. van de kust van het vasteland). Ook heeft het bestemmingsplangebied geen bijzondere betekenis heeft voor soorten van deze gebieden, bijvoorbeeld voor de daar aanwezige habitattypen en populaties van vogelsoorten waarvoor deze gebieden zijn aangewezen. Een mogelijk punt van aandacht zou de invloed van de veehouderij op de stikstofdepositie op duinvegetaties van de eilanden kunnen zijn. Dit aspect komt verderop in deze voortoets wel aan de orde, voor het overige blijven de genoemde gebieden buiten beschouwing. Het gebied Groote Wielen is niet gevoelig voor stikstofdepositie.

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

In deze voortoets wordt de volgende vraag beantwoord:

Kunnen de ontwikkelingen die het voorgenomen bestemmingsplan mogelijk maakt - gelet op de instandhoudingsdoelstelling voor de Natura 2000-gebieden in het plangebied en de directe omgeving - de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in die gebieden verslechteren of een significant verstorend effect hebben op de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen?

Indien er gevolgen in de zin van een niet-significante verslechtering kunnen zijn, dient hier in het bestemmingsplan rekening mee te worden gehouden. Indien significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten (althans niet op basis van de voortoets) is een nadere studie nodig in het kader van een passende beoordeling op grond van artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998.

Natuurbeschermingswet, 1998, Artikel 19j

1. Een bestuursorgaan houdt bij het nemen van een besluit tot het vaststellen van een plan dat, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, voor een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, ongeacht de beperkingen die terzake in het wettelijk voorschrift waarop het berust, zijn gesteld, rekening:
 - a. met de gevolgen die het plan kan hebben voor het gebied, en
 - b. met het op grond van artikel 19a of artikel 19b voor dat gebied vastgestelde beheerplan voor zover dat betrekking heeft op de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid.
2. Voor plannen als bedoeld in het eerste lid, die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, maakt het bestuursorgaan alvorens het plan vast te stellen een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, van dat gebied.
3. In de gevallen, bedoeld in het tweede lid, wordt het besluit, bedoeld in het eerste lid, alleen genomen indien is voldaan aan de voorwaarden, genoemd in de artikelen 19g en 19h.
4. De passende beoordeling van deze plannen maakt deel uit van de ter zake van die plannen voorgeschreven milieueffectrapportage.
5. De verplichting tot het maken van een passende beoordeling bij de voorbereiding van een plan als bedoeld in het tweede lid geldt niet in gevallen waarin het plan een herhaling of voortzetting is van een plan of project ten aanzien waarvan reeds eerder een passende beoordeling is gemaakt, voor zover de passende beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren omtrent de significante gevolgen van dat plan.
6. Het eerste tot en met derde lid en het vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing op projectbesluiten als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, onderdeel f, van de Wet ruimtelijke ordening.

In deze voortoets wordt voor elk van beide gebieden de hiervoor beschreven vraagstelling beantwoord. Daartoe wordt voor alle ontwikkelingsmogelijkheden in het voorgenomen bestemmingsplan nagegaan of het plan (significante) gevolgen kan hebben. In deze toets zijn de ontwikkelingsmogelijkheden summier beschreven. Voor een uitgebreidere beschrijving van deze ontwikkelingsmogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.2 van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Basisinformatie Natura 2000-gebieden

Op de website van het ministerie van EL&I over Natura 2000 (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000) is veel informatie te vinden over de kenmerken van de gebieden, de instandhoudingsdoelstelling en de gevoeligheid voor versturende factoren (effectenindicator). Naast deze informatie is gebruik gemaakt van het Beheer- en Inrichtingsplan Nationaal Park Lauwersmeer (2003) en de zogenaamde Watlas (www.watlas.nl).

Kenmerken en doelstellingen Lauwersmeer en Waddenzee

Lauwersmeer

Kenmerken

Het Lauwersmeer bestond oorspronkelijk uit het estuarium van een aantal riviertjes in de Waddenzee. In 1969 is de toenmalige Lauwerszee door de aanleg van een dijk van de Waddenzee afgesneden. Na de afsluiting ontwikkelde zich in het Lauwersmeer aanvankelijk een zoute pioniervegetatie. Door de continue aanvoer van zoet water ontwikkelde zich hieruit grazige vegetaties van brak tot zoet milieu. Met beheersmaatregelen wordt getracht deze situatie vast te houden.

Het gebied bestaat uit een afwisseling van open water, rietzomen en bos. Delen van het gebied worden begraasd. Daar nemen grazige vegetaties een belangrijke plaats in. De botanische waarden van het gebied zijn hoog. met name dankzij een relatief grote oppervlakte op natte duinvallei- en duingrasland lijkende vegetaties, met diverse soorten orchideën en Parnassia.

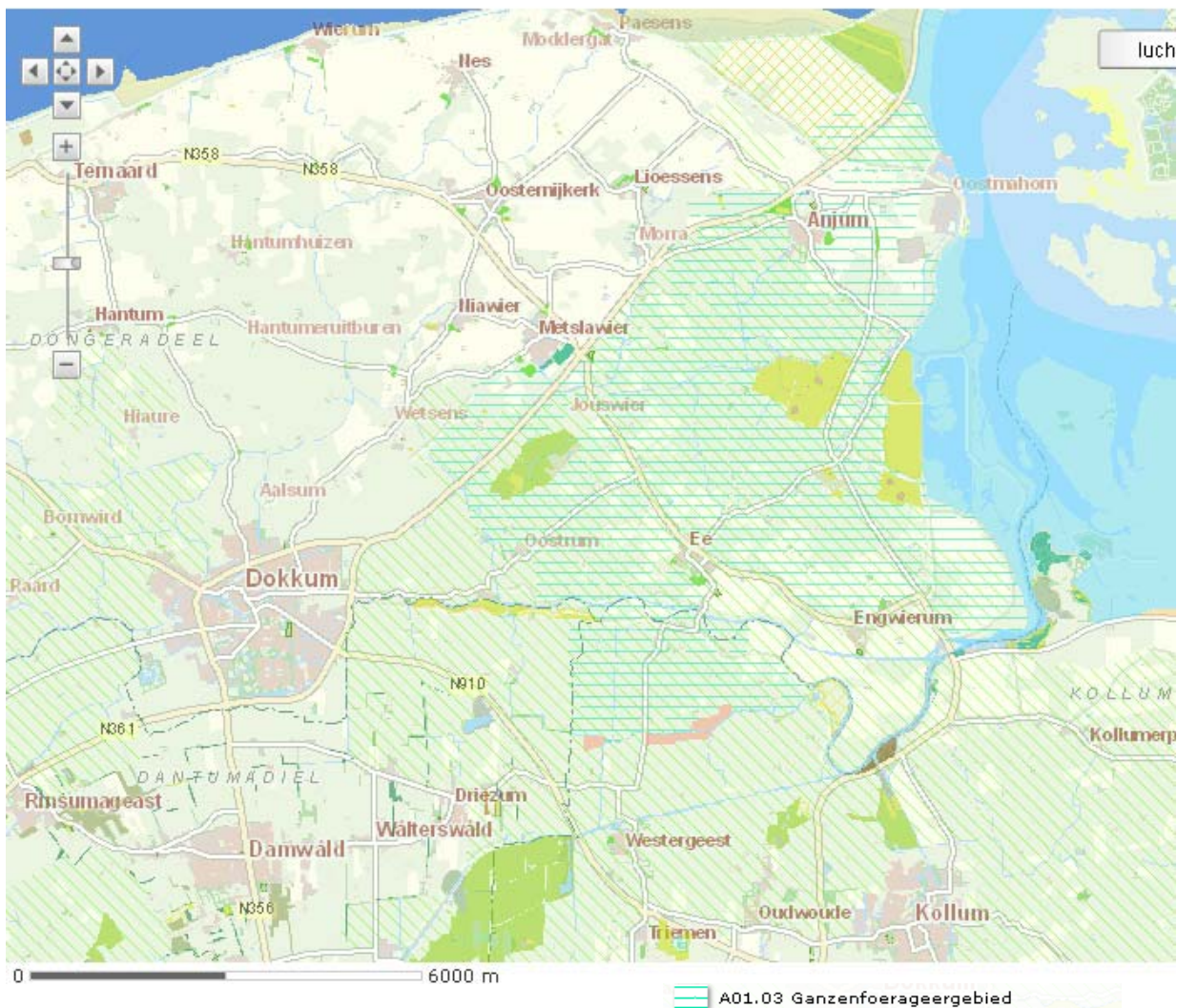
Doelstellingen

Het Lauwersmeer is aangewezen als Vogelrichtlijngebied voor ongeveer 40 soorten. Deels zijn dit dezelfde soorten als waarvoor de Waddenzee is aangewezen (zie tabel 3 en 4, annex 1). Daarnaast is het Lauwersmeer een belangrijk gebied voor de groep van de moerasvogels.

Het Lauwersmeer wordt door grote aantallen lepelaar, kleine zwaan, grauwe gans, brandgans, krakeend, wintertaling, pijlstaart en slobbeend benut als broedgebied, ruigebied, overwinteringsgebied en/of rustplaats. Het Lauwersmeer behoort tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden dan wel pleisterplaatsen voor lepelaar, kleine zwaan, bruine kiekendief, grauwe kiekendief, kempiaan en reuzenster in Nederland. Verder is het gebied van belang voor de broedvogels porseleinhoen, kluut, noordse stern, blauwborst, rietzanger, paapje en oeverzwaluw en de niet-broedvogels kleine zilverreiger, grote zilverreiger, wilde zwaan, nonnetje, zeearend, visarend, slechtvalk, kluut, goudplevier, dwergmeeuw. Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied en/of rustplaats zijn fuut, aalscholver, kolgans, rotgans, bergeend, smient, wilde eend, tafeleend, kuifeend, brilduiker, meerkoet, bontbekplevier, zilverplevier, grutto, wulp en steenloper.

Relatie met de omgeving

Buiten de begrenzing van het Lauwersmeer vervullen met name de landbouwgebieden aan de Friese zijde een belangrijke functie als voedselgebied voor enkele soorten ganzen en Smienten. Hiervoor zijn de zogenaamde ganzenfoerageergebieden aangewezen (zie figuur B1),

Figuur B1: Ligging van de ganzenfoerageergebieden in de gemeente Dongeradeel (bron: natuurbeheerplan 2012, provincie Fryslân).

Waddenzee

Kenmerken

De Waddenzee is in ecologisch opzicht het belangrijkste getijdegebied van West-Europa. Het gebied wordt gekenmerkt door weidsheid en rust. Het gebied bestaat uit een complex van ondiep water met zand- en slibbanken, waarvan grote delen bij eb droog vallen, en een stelsel van geulen. Op circa vijf kilometers uit de kust van Dongeradeel ligt Engelmansplaat, met daarboven het Rif. De hoogste delen van deze platen blijven gevrijwaard van overstroming. Langs het vasteland en de eilanden liggen kweldergebieden. Voor de kust van de gemeente Dongeradeel liggen de kwelders Holwerd-oost (ter hoogte van Ternaard) en de Peazemerlannen en Banpolder (ten oosten van Moddergat).

Vanuit de Noordzee worden grote hoeveelheden anorganisch en organisch materiaal naar de Waddenzee getransporteerd. Hierdoor is de biomassa-productie erg hoog. Een aantal bodemorganismen komt in grote hoeveelheden voor, en deze vormen op hun beurt direct of indirect de voedselbron voor andere dieren waaronder vissen, vogels en zeehonden.

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

Doelstellingen

De doelen in het kader van Natura 2000 hebben betrekking op een tiental habitattypen, een tweetal zeezoogdieren, een slakkensoort, een tweetal vissoorten en circa 50 vogelsoorten (zie annex 1). De habitattypen komen uitsluitend voor op de zandbanken, slikplaten, kwelders en duinen die onderdeel zijn van de Waddenzee. De beide zeehondensoorten maken gebruik van specifieke ligplaatsen in de Waddenzee, met name zandplaten. In de omgeving van Dongeradeel zijn zeehondenligplaatsen aanwezig ten zuiden van de Engelmansplaat en ten westen van Engelmansplaat en Het Rif. De Nauwe korfslak is bekend van enkele Waddeneilanden. De kans dat deze soort ook voorkomt op enkele vasteland kwelders is volgens inschatting echter groot (Boesveld et al., 2011). De drie vissoorten gebruiken de Waddenzee met name als doortrekgebied tussen de Noordzee en de binnenwateren, waar zij paaien.

De Waddenzee vormt voor grote aantallen vogels een belangrijk gebied. De groep van de vogels omvat verschillende soorten eenden, steltlopers, meeuwen en sterns. Voor deze soorten geldt dat de Waddenzee gedurende tenminste een deel van het jaar een belangrijke functie heeft voor de hele populatie, of een aanzienlijk deel daarvan. De Waddenzee heeft een belangrijke functie als overwinteringsgebied voor onder andere eidereend, toppereend, middelste zaagbek en brilduiker. Verschillende sternsoorten (grote stern, visdief, noordse stern en dwergstern en gedurende de trektijd de zwarte stern) zijn aanwezig van voorjaar tot herfst, terwijl kokmeeuw, stormmeeuw, zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en aalscholver het hele jaar door te zien zijn. De Waddenzee is ook voedselgebied voor bergeend, eidereend, scholekster, kanoetstrandloper, bonte strandloper, rosse grutto, wulp, zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw, zilverplevier, tureluur, zwarte ruiter, groenpootruiter en bontbekplevier. De kwelders zijn een belangrijke voedselbron voor plantenetende soorten als rotgans, brandgans en verschillende eendensoorten. Ze zijn tevens broedgebied voor grote aantallen tureluurs, kluten, scholeksters, kokmeeuwen en visdieven. Het gebied is verder van belang voor de broedvogels blauwe kiekendief, bruine kiekendief, strandplevier, velduil en de niet-broedvogel kleine zilverreiger. Verder is het gebied van belang voor de trekkende soorten aalscholver, kleine rietgans, krakeend, middelste zaagbek, bontbekplevier, krombekstrandloper, grutto en steenloper.

Relatie met de omgeving

Buiten de begrenzing van het voorgenomen bestemmingsplan vervullen gebieden een belangrijke functie voor enkele soorten ganzen en Smienten. Hiervoor zijn de zogenaamde ganzenfoerageergebieden aangewezen (zie figuur B1).

Visintrek vanuit de Waddenzee naar zoet water kan plaats vinden via het Lauwersmeer. Van daar uit kunnen de vissen verder landinwaarts optrekken naar Groningen. Aan de zijde van Dongeradeel vormen de sluisen bij Dokkumer Nieuwe Zijlen een obstakel (Jager, 1999).

Ontwikkelingsmogelijkheden in het voorgenomen bestemmingsplan

Landbouw / agrarisch

- Binnen het bestemmingsplan wordt onderscheid gemaakt tussen grondgebonden en niet-grondgebonden landbouw. Nieuwe intensieve veehouderijen en nieuwe intensieve neventakken zijn niet toegestaan. Ook is de omvorming van grondgebonden bedrijven naar intensieve veehouderij niet toegestaan.
- Schaalvergroting landbouwbedrijven:
 - Uitbreiding bouwblok (1,5 ha, via wijzigingsbevoegdheid bij grondgebonden bedrijven tot maximaal 2,5 ha). Hierbij geldt een maximum bouwhoogte van 5 m voor de goot en 11 m voor de nok (afwijking mogelijk tot 6,5 m goot - 15 m nok). Deze uitbreiding is niet toegestaan voor veldschuren;
 - Geen nieuwe bouwblokken, tenzij dit nodig is om een milieuhygiënisch knelpunt op te lossen bij de herverkaveling;
- Verbreding / verdieping bestaande landbouwbedrijven, d.z.w. nevenactiviteiten / verdere verwerking agrarische producten.
 - Onder verbreden vallen bijv. oprichting van ondersteunende kassen (max. 1500 m²), mestvergisting, windturbine, aquacultuur, wormenteelt, containerteelt van bomen, agrarisch natuurbeheer.
 - Onder verdieping vallen bijvoorbeeld verdere opslag en verwerking van agrarische producten, kaasmakerij, etc.
 - Functies als houtteelt en bosbouw zijn niet toegestaan.

Vrijkomende agrarische bebouwing

- De volgende nieuwe functies in agrarisch bebouwing zijn toegestaan:
 - Wonen en zorg
 - Recreatief
 - Detailhandel (op voorwaarde dat dit verband houdt met de hoofdfunctie van het perceel);
 - Dienstverlening en bedrijven behorende tot de milieucategorieën 1,2 en 3.
- Sloop van beeldverstorende gebouwen is toegestaan middels een 'ruimte voor ruimte' - regeling.

Wonen

Uitgangspunt voor het bestemmingsplan is dat in het buitengebied geen nieuwe woningen mogen worden gebouwd. Wel kan de bestemming van boerderijen waar de bedrijvigheid gestopt wordt, omgezet worden naar de functie wonen. Eén boerderij kan gesplitst worden in meerdere woningen.

- Bestaande woningen mogen worden vergroot.
- Aan huis gebonden beroep:
 - Overall toegestaan, maar uiterst kleinschalig (bewoner + 1 arbeidskracht)
 - parkeren moet op eigen erf plaatsvinden.

Niet-agrarische bedrijvigheid buitengebied

- Uitbreidingsmogelijkheden tot 15 % van de bestaande oppervlakte.

Recreatie

- Kamperen (tenten / caravans) wordt overal in buitengebied toegestaan, bij agrarische bedrijven en woningen. Dit is begrensd op een aantal van 15 kampeereenheden. Onder voorwaarden kan dit worden verruimd naar 25.
- Er worden geen nieuwe grootschalige recreatieterreinen bestemd.

- Logiesverstrekking: wordt overal in het buitengebied toegestaan in bestaande bebouwing of bestaande bijgebouwen. Het mag om maximaal drie vertrekken gaan met 10 slaappleatsen als totaal.

Waterkeringen

- Het bestemmingsplan staat toe dat bestaande dijkovergangen en dijkdoorgangen aangepast of verbeterd worden. Hiervoor geldt de voorwaarde dat een omgevingsvergunning noodzakelijk is, tenzij het normaal onderhoud betreft.

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

Toetsing

Bebouwing buitengebied

Openheid van landschap belangrijk voor ganzen en eenden. De bij het bestemmingsplan behorende bouwregels zijn zo opgesteld dat extra bebouwing alleen mogelijk zijn bij bestaande bouwwerken. Dit betekent dat de openheid van het landschap gewaarborgd is. Aantasting van het ganzenfoerageergebied is dan ook hooguit zeer gering. De betreffende soorten zijn niet gevoelig voor oppervlakteverlies (bron: effectenindicator). Effecten op de aantallen ganzen en Smienten die in en nabij Dongeradeel overwinteren zijn niet aan de orde.

De mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt voor een andere functie van bestaande gebouwen (bijv. zorg, recreatief, detailhandel) richten zich op activiteiten die een sterke binding hebben met de gebouwen. Verandering van functie leidt niet tot een toename van de versturende invloed naar de omgeving. Tevens geldt dat de ganzensoorten en de Smient niet gevoelig zijn voor optische verstoring of verstoring door geluid (bron: effectenindicator.nl).

Melkveebedrijven vormen een belangrijk aandeel van de landbouw binnen Dongeradeel. Schaalvergroting zal tevens nieuwbouw / modernisering van stallen betekenen. De landelijke trend is dat stallen steeds openen worden. De lichtuitstraling naar de omgeving neemt daardoor toe. Een deel van de vogelsoorten van de Waddenzee en Lauwersmeer zijn hiervoor gevoelig (bron: effectenindicator). Tussen bestemmingsplangebied en de Waddenzee ligt een hoge zeedijk, waardoor dit niet aan de orde is voor de vogels die zich ophouden op de Waddenzee. Voor het Lauwersmeer geldt dat aan de zuidwestzijde eveneens dat er een dijk ligt tussen het Lauwersmeer en het aangrenzende polderlandschap. Langs de noordwestzijde geldt dit niet. Daar geldt echter dat de bestaande agrarische bebouwing op geruime afstand (minimaal. 1 km) van de buitengrens van het Natura 2000-gebied Lauwersmeer af ligt. Daardoor gaat er geen versturende invloed uit van verlichting vanuit de boerderijen op de vogels van het Lauwersmeer.

Voor de ganzen en Smienten vormen de agrarische gebieden een belangrijk onderdeel van hun leefgebied. Voor de ganzensoorten geldt dat deze overdag foerageren overdag, waardoor ze geen hinder ondervinden van verlichting. Voor de Smienten geldt dat deze 's nachts foerageren. Deze soort is niet gevoelig voor een kleine afname van hun beschikbare foerageerareaal ten gevolge van een toename van lichtuitstrooiing vanuit stallen (zie tabel B1).

Bij bestaande boerderijen mogen ondersteunende kassen (max 1500 m²) worden opgericht. De omvang is dermate kleinschalig dat kostbare investeringen als groeilampen niet terugverdient worden. Lichtuitstraling is dan niet aan de orde.

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

Tabel B1: Gevoeligheid van de regelmatig op binnendijkse landbouwgronden foeragerende vogelsoorten van Waddenzee en Lauwersoog voor oppervlakteverlies (1) en verstoring door geluid (13), licht (14), trillingen (15) en optische verstoring (bron: effectenindicator ministerie van LNV).

Storingsfactor	1	2	13	14	15	16
Brandgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Brandgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Brandgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Dwerggans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Dwerggans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Dwerggans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Grauwe Gans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Grauwe Gans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Grauwe Gans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Kolgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Kolgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Kolgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Rotgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Rotgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Rotgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Smient (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Smient (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Smient (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Toendrarietgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Toendrarietgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■
Toendrarietgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■

■ zeer gevoelig
■ gevoelig
■ niet gevoelig
⊗ n.v.t.
 ... onbekend

Stikstofdepositie, bijdrage ammoniak uit de landbouw

De mogelijkheden voor vergroting van agrarische bedrijven kan leiden tot een toename van de emissie van stikstof (in de vorm van ammoniak). Daarnaast kan covergisting, indien dit gepaard gaat met energieopwekking, leiden tot enige emissie van stikstofoxiden. Deze emissies kunnen leiden tot extra stikstofdepositie op de habitattypen in de Waddenzee.

Uit de effectenindicator van het ministerie van EL&I blijkt dat de habitattypen Duindoornstruweel (H2160) en Grijs duinen (H2130) zeer gevoelig zijn voor respectievelijk verzuring en vermessing (zie tabel B2). Beide habitattypen komen niet voor langs de Friese vastelandskust. De dichtstbijzijnde locaties met deze habitattypen zijn te vinden op de Ameland en Schiermonnikoog. Voor de grijze duinen (het meest gevoelige habitatype) geldt een kritische depositiewaarde van 940 mol N per ha. per jaar⁷. De huidige belasting ligt iets tot aanmerkelijk lager dan 1000 molN/ha/jaar, in de toekomst zal deze nog iets dalen (bron: grootschalige concentratiekaart Nederland, Planbureau voor de Leefomgeving, website NMP). De afstand van deze habitats tot de Waddenzeedijk in Dongeradeel of de dichtstbijzijnde boerderij (nabij de dijk) ligt in een ordegrootte van minimaal ca. 8 km. Gezien deze afstand wordt er praktisch geen invloed verwacht op de stikstofdepositie in de betreffende duingebieden en zeker geen merkbare invloed op de betreffende habitats. .

De kwelders langs de vastelands kust herbergen wel habitattypen als Zilte pionierbegroeiingen (H1310), Slijkgrasvelden (H1320) en Schorren en Zilte graslanden (H1330B). De Kritische depositie voor deze habitattypen is 2500 mol N/ha/jaar, en deze habitattypen vallen in de klasse minder / niet gevoelig (Van Dobben & Van Hinsberg, 2008). De depositie op de buitendijkse gebieden voor de kust van Dongeradeel ligt in de in de huidige situatie ver beneden de kritische depositie voor deze habitattypen (zie tabel B3 en figuur B2). Bij de autonome ontwikkeling zal de depositie op deze habitattypen verder afnemen. Het voorgenomen bestemmingsplan kan leiden tot uitbreiding van de

⁷ De kritische depositiewaarde is de mate van stikstofbelasting waarboven significante gevolgen voor de kwaliteit van het betreffende habitatype niet zondermeer kunnen worden uitgesloten. (Van Dobben en Van Hinsberg, 2008)

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

grondgebonden veehouderij. Dit kan gepaard gaan met toename van de stikstofemissie en daardoor tot een hogere stikstofdepositie in de Waddenzee. Gegeven de geringe gevoeligheid hiervoor van de habitattypen die voorkomen langs de vastelandskust, in combinatie met de relatief lage huidige belasting, worden hiervan geen effecten verwacht op de instandhoudingsdoelstellingen voor deze habitattypen. Vanwege de afstand tot de duingebieden worden hierop evenmin effecten verwacht. Er is dus wat dit betreft geen kans op negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Waddenzee.

Op een agrarisch bedrijf zal biomassavergisting worden toegestaan als ondergeschikte nevenactiviteit en met als voorwaarde dat minimaal 60% van het vergiste materiaal afkomstig moet zijn van het eigen bedrijf. Biomassavergisting gaat (veelal) gepaard met de verbranding van het geproduceerde gas voor de opwekking van elektriciteit. Hierbij komen stikstofoxiden vrij. Gezien de beperkte ontwikkelingsmogelijkheden en gelet op het voorgaande, worden ook indien hier rekening mee wordt gehouden (in combinatie met de invloed van de veehouderij) geen effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Waddenzee verwacht.

Storingsfactor 3 4

Habitatype 1110	☒	■
Habitatype 1140	☒	■
Habitatype 1310	☒	■
Habitatype 1320	☒	■
Habitatype 1330	☒	■
Habitatype 2110	☒	■
Habitatype 2120	☒	■
Habitatype 2130	■	■
Habitatype 2160	■	■
Habitatype 2190	■	■

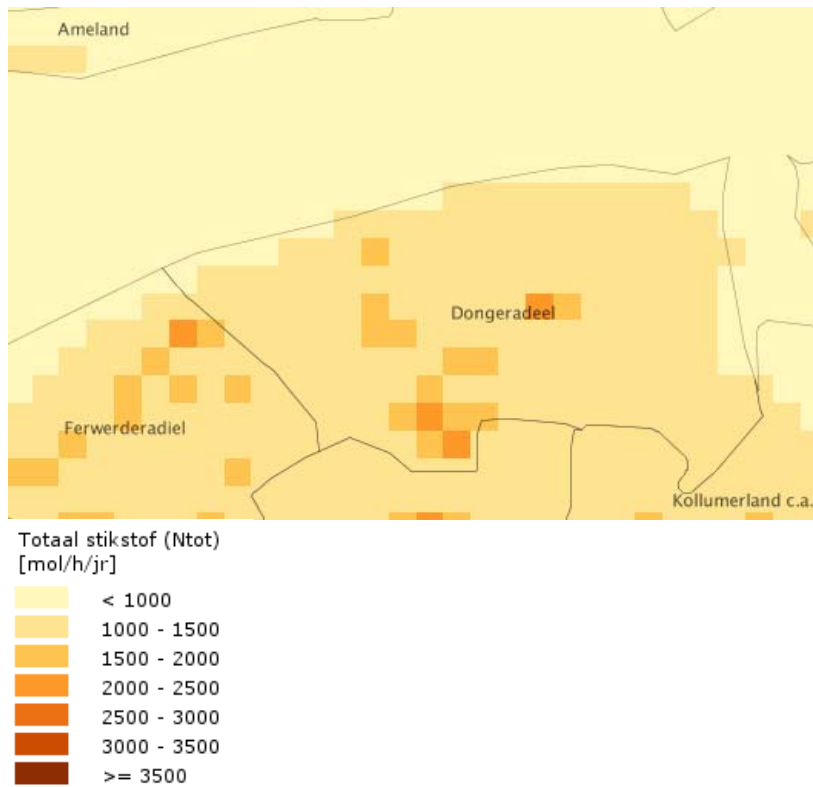
TabelB2: Gevoeligheid van de habitattypen in de Waddenzee voor verzuring (3) en vermisting (4) (bron: effectenindicator ministerie van LNV; voor omschrijving habitattypen zie annex 1).

- zeer gevoelig
- gevoelig
- niet gevoelig
- ☒ n.v.t.
- ... onbekend

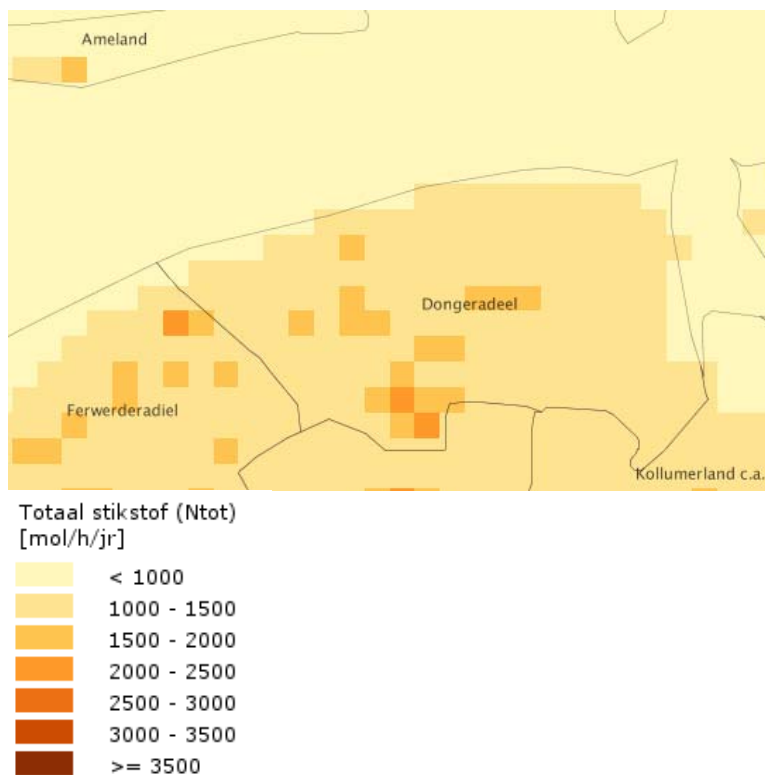
Tabel B3: Berekende / verwachte depositie in drie km-hokken

Km-hok	locatie	depositie totaal N (mol n/ha/j)	
		2010	2020
x= 189 y= 600	Kwelders Holwerd Oost	624	564
x= 194 y= 601	Zomerpolder bij Ternaard	721	661
x= 202 y= 602	Zomerpolder bij Moddergat	713	671

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

Figuur B2a: Totaal stikstofdepositie 2010 (bron: Grootschalige Concentratiekaart Nederland, PBL).

Figuur B2b: Totaal stikstofdepositie 2020 (bron: Grootschalige Concentratiekaart Nederland, PBL).

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

De Natura 2000-gebieden Duinen Ameland en Duinen Schiermonnikoog herbergen dezelfde zeer gevoelige habitattypen van de duinen als in het voorgaande zijn genoemd. Deze liggen op nog iets grotere afstand. Daarom wordt geconcludeerd dat ook hiervoor geen negatieve gevolgen worden verwacht.

Recreatie

De ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt voor de recreatie, betreffen kleinschalige kampeervoorzieningen (tenten, caravans) bij bestaande bebouwing in het buitengebied, buiten het Lauwersmeer. Jaarrond aanwezige kampeerelementen, zoals chalets en stacaravans, zijn in dit verband niet toegestaan. Deze ontwikkeling is dan ook duidelijk gericht op het zomerhalfjaar. In deze periode vervult het buitengebied geen functie voor de ganzen en Smienten.

Voor het Lauwersmeer geldt een zonerings met betrekking tot de recreatie. Grote delen van de westzijde van het Lauwersmeer zijn afgesloten voor recreatief gebruik. De kleinschalige ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt, betreffen geen uitbreidingsmogelijkheden voor water- en oeverrecreatie. De mogelijkheden voor landrecreatie langs de Waddenzeekust zijn vrijwel beperkt tot de zeedijk, vanwege het ontbreken van voorzieningen als fiets- en wandelpaden op de kwelders. Het voorgenomen bestemmingsplan voorziet niet in nieuwe recreatiemogelijkheden, terwijl het aantal bezoekers en het gebruik van bestaande voorzieningen zoals wegen en paden hooguit in geringe mate zal toenemen. Een toename van de versturende invloed van recreanten op het Lauwersmeer en Waddenzee wordt daarom niet verwacht.

Waterkeringen

De toegestane werkzaamheden aan de waterkeringen hebben, gezien de hieraan gekoppelde voorwaarden (bestaande door- en overgangen), betrekking op werkzaamheden die duidelijk begrensd zijn in de ruimte. Verwacht mag worden dat daarom ook de tijdsduur van de werkzaamheden beperkt zal zijn. De werkzaamheden vinden tevens (overwegend) plaats buiten de begrenzing van Natura 2000 (de begrenzing van Natura 2000-gebied Waddenzee loopt tot aan de teen van de dijk).

De werkzaamheden leiden daarom hooguit tot een geringe verontrusting van mogelijk in de omgeving aanwezige vogels van soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden. Hiervan is geen significant versturend effect op de instandhoudingsdoelen van Lauwersmeer en Waddenzee te verwachten. Daar komt bij dat op het niveau van omgevingsvergunningen voor de bedoelde activiteiten kan worden voorzien in de mogelijkheid om de eventuele resterende (niet significante) effecten te voorkomen, bijvoorbeeld door voorwaarden te stellen aan de periode waarin de werkzaamheden worden verricht.

Conclusie

De ontwikkelingsmogelijkheden in het voorgenomen bestemmingsplan zullen geen aanmerkelijk en zeker geen significante gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden Lauwersmeer en Waddenzee. Ook op de Natura 2000-gebieden Duinen Ameland en Duinen Schiermonnikoog worden geen effecten verwacht. Op de Groote Wielen (een Natura 2000-gebied op relatief grote afstand van de gemeente Dongeradeel) worden geen negatieve effecten verwacht.

Een passende beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is voor het voorgenomen Bestemmingsplan Bûtengebied Dongeradeel niet nodig.

Literatuur

Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling & I. van Lente, 2011. Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2011. Nauwe korfslak *Vertigo angustior*. Rapport STICHTING ANEMOON. In opdracht van het ministerie van LNV.

Jager, Z., 1999. Visintrek Noord-Nederlandse kustzone. Rapport RIKZ 99.022.

Logeman, D., M. Klasberg, A. Kampkuiper & J. van Leussen, 2003. Beheer- en inrichtingsplan Nationaal Park Lauwersmeer. Vastgesteld in bespreking van het Overlegorgaan op 5 maart 2003.

Van Dobben, H.F. & A. van Hinsberg, 2008. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654. Alterra, Wageningen.

Annex 1

Tabel 1: instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen (bron: definitieve aanwijzingsbesluiten Waddenzee, min. van EL&I). SVI: Staat van instandhouding. + : gunstig, - : matig ongunstig, --: zeer ongunstig. Doelst. Opp.vl: Doelstelling oppervlak waarop habitatype voorkomt. =: gelijkblijvend, >: uitbreiding, =<): afname ten gunste van ander habitatype toegestaan. Doelst. Kwal.: Doelstelling kwaliteit habitatype. =: handhaving, >: verbetering.

Habitattypen		SVI Landelijk	Waddenzee	
			Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.
H1110A	Permanent overstroomde zandbanken (getijdengebied)	-	=	>
H1140A	Slik- en zandplaten (getijdengebied)	-	=	>
H1310A	Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	-	=	=
H1310B	Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)	+	=	=
H1320	Slijkgrasvelden	--	=	=
H1330A	Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	-	=	>
H1330B	Schorren en zilte graslanden (binnendijks)	-	= (<)	=
H2110	Embryonale duinen	+	=	=
H2120	Witte duinen	-	=	=
H2130B	*Grijze duinen (kalkarm)	--	=	>
H2160	Duindoornstruwelen	+	=	=
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	-	=	=

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

Tabel 2: instandhoudingsdoelstellingen voor de habitatsoorten (bron: definitieve aanwijzingsbesluiten Waddenzee, min. EL&I. SVI: Staat van instandhouding. + : gunstig, - : matig ongunstig, --: zeer ongunstig. Doelst. Opp.vl: Doelstelling oppervlak beschikbaar leefgebied. =: gelijkblijvend, >: uitbreiding. Doelst. Kwal.: Doelstelling kwaliteit leefgebied. =: handhaving, >: verbetering. Doelst. Pop.: doelstelling populatieomvang. =: handhaven huidige omvang, >: toename.

Habitatsoorten		Waddenzee			
		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.
H1014	Nauwe korfslak	-	=	=	=
H1095	Zeeprik	-	=	=	>
H1099	Rivierprik	-	=	=	>
H1103	Fint	--	=	=	>
H1351	Bruinvis				
H1364	Grijze zeehond	-	=	=	=
H1365	Gewone zeehond	+	=	=	>
H1831	Drijvende waterweegbree	-			
H1903	Groenknol-orchis	-			

Tabel 3: instandhoudingsdoelstellingen voor de broedvogels (bron: definitieve aanwijzingsbesluiten Waddenzee en Lauwersmeer, min. van EL&I). SVI: Staat van instandhouding. + : gunstig, -: matig ongunstig, --: zeer ongunstig. Doelst. Opp.vl: Doelstelling oppervlak beschikbaar leefgebied. =: gelijkblijvend, >: uitbreiding. Doelst. Kwal.: Doelstelling kwaliteit leefgebied. =: handhaving, >: verbetering. Draagkracht aantal paren: Betreffende Natura 2000-gebied moet voldoende voedsel, broedgebied, rust en ruimte bieden voor een minimum aantal broedparen.

Broedvogels		Waddenzee				Lauwersmeer		
		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Draagkracht aantal paren	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal. Draagkracht aantal paren	
A021	Roerdomp					=	=	20
A034	Lepelaar	+	=	=	430			
A063	Eider	--	=	=	5.000			
A081	Bruine Kiekendief	+	=	=	30	=	=	20
A082	Blauwe Kiekendief	--	=	=	3			
A084	Grauwe kiekendief	--				=	=	4
A119	Porseleinhoen					=	=	15
A132	Kluut	-	=	=	3.800	=	=	110
A137	Bontbek-plevier	--	=	=	60	=	=	4
A138	Strandplevier	--	>	>	50			
A151	Kemphaan					>	>	20
A183	Kleine Mantelmeeuw	+	=	=	19.000			
A191	Grote stern	--	=	=	16.000			
A193	Visdief	-	=	=	5.300			
A194	Noordse Stern	+	=	=	1.500	=	=	5
A195	Dwergstern	--	>	>	200			
A222	Velduil	--	=	=	5	=	=	1
A272	Blauwborst	+				=	=	120
A275	Paapje	--				=	=	11
A292	Snor	--				=	=	25
A295	Rietzanger	+				=	=	1900

Tabel 4: instandhoudingsdoelstellingen voor de niet-broedvogels (bron: definitieve aanwijzingsbesluit Waddenzee en Lauwersmeer, min. van EL&I). SVI: Staat van instandhouding. + : gunstig, -: matig ongunstig, --: zeer ongunstig; ?: onbekend. Doelst. Opp.vl: Doelstelling oppervlak beschikbaar leefgebied. =: gelijkblijvend, >: uitbreiding. Doelst. Kwal.: Doelstelling kwaliteit leefgebied. =: handhaving, >: verbetering. Draagkracht aantal vogels: minimum aantal individuen van een soort waarvoor betreffende Natura 2000-gebied voldoende voedsel, rust en ruimte moet bieden (n.s. = aantal niet gespecificeerd). Draagkracht is uitgedrukt als seizoensgemiddelde, tenzij anders vermeld.

Niet-broedvogels	SVI Landelijk	Waddenzee			Lauwersmeer			
		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Draag kracht aantal vogels	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Draag-kracht aantal vogels	
A005	Fuut	-	=	=	310	=	=	60
A017	Aalscholver	+	=	=	4.200	=	=	70
A034	Lepelaar	+	=	=	520	=	=	80
A037	Kleine Zwaan	-	=	=	1.600A	=	=	140
A038	Wilde Zwaan	-	=	=		=	=	10
A039b	Toendrarietgans	+	=	=	geen			
A041	Kolgans	+	=	=		=	=	190
A042	Dwerggans	--	=	=		=	=	40
A043	Grauwe Gans	+	=	=	7.000	=	=	1100
A045	Brandgans	+	=	=	36.800	=	=	1700
A046	Rotgans	-	=	=	26.400			
A048	Bergeend	+	=	=	38.400	=	=	480
A050	Smient	+	=	=	33.100	=	=	1600
A051	Krakeend	+	=	=	320	=	=	900
A052	Wintertaling	-	=	=	5.000	=	=	1900
A053	Wilde eend	+	=	=	25.400	=	=	1700
A054	Pijlstaart	-	=	=	5.900	=	=	510
A056	Slobeend	+	=	=	750	=	=	290
A059	Tafeleend	--	=	=		=	=	130
A061	Kuifeend	-	=	=		=	=	540
A062	Toppereend	--	=	>	31.000			
A063	Eider	--	=	>	90.000- 115.000B			
A067	Brilduiker	+	=	=	100	=	=	40
A068	Nonnetje	-	=	=		=	=	9
A069	Middelste Zaagbek	+	=	=	150			
A070	Grote Zaagbek	--	=	=	70			
A075	Zeearend	+	=	=		=	=	1A
A103	Slechtvalk	+	=	=	40A			
A125	Meerkoet	-	=	=		=	=	970
A130	Scholekster	--	=	>	140.000- 160.000	=	=	3.300 A
A132	Kluut	-	=	=	6.700	=	=	90
A137	Bontbekplevier	+	=	=	1.800	=	=	60
A140	Goudplevier	--	=	=	19.200	=	=	150
A141	Zilverplevier	+	=	=	22.300			
A142	Kievit	-	=	=	10.800			
A143	Kanoet	-	=	>	44.400			

29 maart 2012, revisie 2.1, definitief

A144	Drieteenstrandloper	-	=	=	3.700			
A147	Krombekstrandloper	+	=	=	2.000A			
A149	Bonte strandloper	+	=	=	20600			
A156	Grutto	--	=	=	100	=	=	260
A157	Rosse grutto	+	=	=	54.400			
A160	Wulp	+	=	=	96.200	=	=	50
A161	Zwarte ruiter	+	=	=	1.200	=	=	100
A162	Tureluur	-	=	=	16.500			
A164	Groenpootruiter	+	=	=	1.900			
A169	Steenloper	--	=	>	2.300- 3.000			
A190	Reuzenstern	+				=	=	10A
A197	Zwarte Stern	--	=	=	23.000A			

A=seizoensmaximum;

B=midwinter-aantallen